Głos Ziemi Bychawskiej nr 174

10 czerwca 2010

GŁOS ZIEMI BYCHAWSKIEJ

Nr 11 (174) 2009 • ISSN 1429-1932 • Bychawa • 2 grudnia 2009 roku • miesięcznik

W tym numerze

• Głos Regionalistów
• 87 lat Niepodległości 2
• Cooltura 3-4
• Uwaga rolnicy 5
• Dziękuję ci za 7

ZMIANY W BYCHAWSKIEJ OSM

Już nie będzie „Mleczarenki Jankowskiego"

Rozmowa z byłym Prezesem OSM w Bychawie Janem Jankowskim

„PODZIEL SIĘ"

Już niebawem „PRZYSTĄPIMY DO SZOPY"

Proszą o wsparcie zbiórki darów w ramach Akcji

POMÓŻ DZIECIOM PRZETRWAĆ ZIMĘ

NIE BĄDŹMY OBOJĘTNI !!!

Głos regionalistów

dodatek do Ciche Ziemi Bydgoskiej redaguje BYDGOSKIE TOWARZYSTWO REGIONALNE

8 (27) 2005

Tak żyć, jak żyłem – warto było.
Józef Piłsudski

Dzieje pomnika

Wszystko zaczęło się 70 lat temu. Dziedziniec ziemi pomnika jednak nie znamy. W kilka lat po wojnie polsko-sowieckiej 1919 – 1920, w której zginęło 22 mieszkańców Bydgoszczy i okolic ci, którzy walcz z bydgoszczanami o wolność i wolność, postanowili uczcić bydgoszczanych władz poświęcił pomnik upamiętniający ofiary wojny, jak również Wodza Marszałka Józefa Piłsudskiego, przy głównej ulicy miasta, wówczas Tarnowskiego. Na zachowanych archiwalnych jest zdjęcia jest ich niemi na dle obrobku, z powodu tą tworzył odbył społecznego komitetu. Niektórzy z odznaczeniami w klapie marynarek, prawdopodobnie, że za zasługi na wojnie. Dziś nikt z nich już nie żyje. Stoją od lewej: **Władysław Kwiatkowski**, **Andrzej Kwiatkowski** (syn), **Wiesław** (imienia nie znamy z **Józefa** (z Grudnia), dane czwartego mężczyzny nie są znane, piąty **Zabosk** (imię?), ostatni **Henryk Skaczyńs**, kolejni to **Antoni Gęsta** (z Osowy?) i **Stanisław Siwanik**.

Jak widać, są w tej informacji znaki zapytania i być może niedokładności. Oczekujemy na ewentualne uzupełnienia, czy sprostowania ze strony czytelników.

Porównując szczegóły fotografii łatwo zauważyć, że pomnik był bardziej wyrazisty, miał wcześniej, że wyższy i, patrząc od tyłu, z dokładniejszą bardziej w lewo, w czym także pozwala nas zorientować widocznie w dz budynek „Promienia" Szkół Stolek NKP „Skrzynia". Wygląd formy pomnika nie jest za przykładowy. Wysoki, smukły cokół, a wejc czworobocznej słup zwężający się ku górze, zmany już w starożytności, miał symbolizować nieśmiertelną sławę, od dawna uprawianą kultu zasłużonych dla społeczeństwa. Bydgoszczanie urodzeni na początku lat dwudziestych XX w., a więc dość zasadnie stwierdzili, że pomnik mógł powstać w latach 1929 – 30 i że w 1932 r. jako młodzi harcerze – mieli przechodzili tu z kwiatami – jak mawiano do „Dziadka". Wg innej wersji powstał tuż po śmierci Marszałka, kiedy narastał wśród zbiorowego patriotyzmu i poznania jednak społeczeństwa. Być zwyczaj i wymiłę dwuczęściowych władz obywatelskich uczestniczenia ciżbę władzy w obchodach kolejnych rocznic odzyskania niepodległości, rozpoczynanych w Bydgoszczy właśnie pod pomnikiem, a kontynuowanych w obszernej sali Domu Ludowego, gdzie z tej okazji organizowano i sprzedawano pamiątkowe. Wykonawcami był nie tylko uczniowie, również dorośli przedstawiciele instytucji. Pan Maciej Pawicki wspomina na widzie kierownika szkoły Rzepnickiego, który rozpalał się na ornich zgromadzonych mieszkańców na wieść o odsłonięciu Marszałka. Dodajmy, że kierownik walczył w legionach. W gdzie narodowej szkoły nauczyciele zdobyli czarne opaski na rękaw (list w 12/8 nr 9 z 29. 10. 2004 r.).

Historia oryginału przedwojennego pomnika kończą wczesne lata pięćdziesiąte ubiegłego wieku. W dobie świętego socrealizmu, gdy jeszcze był Stalin, niszczono chlubne karty polskiej historii i narodowe symbole. Podobny los spotkał pomnik w Bydgoszczy. Był bowiem dla ówczesnych władz i „przewodnicy siły narodu" – jaz ci – symbolem polskiego zwycięstwa nad komunizmem.

CZTERDZIEŚCI LAT PÓŹNIEJ...

Sprzyjający klimat polityczny po 1989 r. sprawił, że w 1990 r. odzyła sprawa stworzenia pomnika. Z inicjatywy kilku członków Gwarowego Komitetu Odbywatelskiego „S" w Bydgoszczy utworzono Społeczny Komitet Odbudowy Pomnika Marszałka Józefa Piłsudskiego, a następnie, aby Komitet mógł podejmować decyzje niezbędne dla realizacji swych zadań – przede wszystkim finansowych – zgłoszono fakt jego powołania Radzie Miasta i Gminy, z wnioskiem o jego rejestrację. Uchwałą Rady Narodowej Miasta i Gminy Bydgoszcz z dn. 27 II 1990 r. utworzono Fundusz Odbudowy Pomnika i powołano oficjalnie Społeczny Komitet w 11 osobowym składzie, na czele z Przewodniczącym **Henrykiem Walachowskim**.

Rozpoczęto pozyskiwanie materiałów archiwalnych dotyczących pomnika, uściślenie czasu i miejsca powstania. Okazało się, że oryginalna tablica z nazwiskami poległych znajduje się w Chrzanowie. Świętokrzyskim przechowywana przez p. **Stanisława Wojnowicza**, który z należytą i dużą satysfakcją przekazał ją Komitetowi. Nie udało się natomiast odzyskać oryginalnego medalionu z podobizną Marszałka. Jak wiele innych, został skryty na strychu miejscowej siedziby partii, jednak się nie odnalazł.

Następna ważna uchwała Rady Miejskiej w Bydgoszczy podjęta w dn. 25. lutego 1993 r. była formalną decyzją o wznowieniu pomnika i określiła jego lokalizację.

W ciągu kilku następnych lat pierwszy 11 osobowy skład Społecznego Komitetu Odbudowy Pomnika zmieniał się skurczył. Z przyczyn naturalnych (z śmierci **Wacława Kozaka**, potem **Zygmunta Fiszmagi**, z powodu wyjazdu za granicę **Jana Łasia** oraz z przyczyn niewiadomych – rezygnacji przewodniczącego **Henryka Walachowskiego** i członka **Ryszarda Gąsy**. Decyzją z dn. 21.11.1997 r. przyjęto w skład Komitetu **Zbigniewa Wiechelskiego**. W tej sytuacji faktycznym Przewodniczącym Komitetu, organizatorem wszystkich jego przedsięwzięć został dotychczas do realizacji odbudowy okazał się **WŁADYSŁAW GRCIMEK**, wspierany przez wytrwały 6 osobowy zespół w składzie **Waldemar Hołak, Jan Wozniak, Zbigniew Wiechlicki, Wanda Sprawka, Mieczysław Świtaj, Genowefa I Da.**

Jak Komitet pozyskiwał środki? Drogą dotacji, zbiórek, sprzedaży cegiełek, datowań, dofinansowania i na inne sposoby.

Uroczystość odsłonięcia Pomnika w dniu 28. maja 1995 r. rozpoczęła Msza św., z udziałem władz wojewódzkich i komitetych, kompanii honorowej Wojska Polskiego z Lublina, wiązki z pocztami sztandarowymi zgromadziła licznie mieszkańców była manifestacją patriotyzmu i historycznej pamięci. Pisz- ten odnotowała lokalna prasa i TV. Marszałek powrócił do Bydgoszczy.

Dziękuję p. Stanisławowi Kwiatkowskiemu za przekazanie kopii fotografii i komentarzy.

Maria Dziewicka

28. maja 1995 r. – uroczystość odsłonięcia nowego Pomnika

W 87. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości Społeczny Komitet Odbudowy Pomnika Marszałka Piłsudskiego w Bydgoszczy zakończył swoje prace i zrealizował cel, dla którego został powołany. Z tej okazji składam serdeczne podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do tego, a przede wszystkim Komitetu, członkom władzom miasta, pani profesor Gabrieli Mankowskiej, wszystkim ofiarodawcom, za tym przedsięwzięciom i wielu innym indywidualnym i anonimowym darczyńcom.

Władysław Grcimek

Bydgoszcz, listopad 2001 r.

P.S. Szczególne podziękowanie pragnę wyrazić Kolegom z Komitetu Społecznego za dbałość, pamięć o tym, że w trakcie naszych prac spotykaliśmy się tylko sprzyjających nam ludzi i przyjaciół.

W.G.